

افت وزن و مهمترین عوامل خطر ساز مستقیم آن تا ۲ سالگی در کودکان مراجعه کننده به مراکز بهداشتی-درمانی شرق تهران ناهدی فلدی^{*}، دکتر علی (مضانفانی)^۱، دکتر فرید زایری^۳، دکتر فرهاد معصومی^۴، دکتر علی دواتی^۴

۱. کارشناس ارشد علوم بهداشتی در تغذیه، هیات علمی دانشکده پزشکی، دانشگاه شاهد
۲. دانشیار، گروه بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
۳. استادیار، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
۴. استادیار، گروه بهداشت و پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه شاهد

چکیده

سابقه و هدف: افت وزن از مهمترین مشکلات سلامتی کودکان در جوامع در حال توسعه است. در بعضی مناطق بیماریهای عفونی و در برخی دیگر عوامل تغذیهای بعنوان عوامل خطر ساز افت وزن کودک معرفی شده اند. از آنجا که شناخت عوامل خطر ساز سوء تغذیه و پیشگیری از آنها در کودکان بسیار مهم است، این مطالعه با هدف تعیین فراوانی افت وزن و مهمترین عوامل خطر ساز آن تا دوسالگی در کودکان مراجعه کننده به مراکز بهداشتی-درمانی شرق تهران انجام شد.

مواد و روش ها: این مطالعه با استفاده از داده های موجود انجام گرفت. با روش نمونه گیری خوشه ای دومرحله ای ۱۶۶۰ کودک دوساله مراجعه کننده به مراکز بهداشتی انتخاب و اطلاعات لازم از پرونده بهداشتی آنها استخراج گردید. کودکان تک قلو که تولد به موقع داشته و از بیماری خاص در بدو تولد یا بیماریهای ژنتیکی و مادرزادی رنج نمی بردند در صورت مراجعه منظم برای پایش رشد وارد این مطالعه شدند. آزمونهای کای-دو، من ویتنی و تحلیل رگرسیونی لجستیک برای تعیین ارتباط عوامل خطر ساز با افت وزن مورد استفاده قرار گرفت و بر اساس مقادیر نسبت شانس مهمترین عوامل خطر ساز تعیین شد.

یافته ها: دختران ۵۵/۵٪ کودکان را تشکیل دادند. وزن تولد کودکان 3202 ± 463 گرم بود. ۱۱۱۹ (۶۷/۴٪) کودک از ابتدای تولد تا دو سالگی حداقل یک بار افت وزن داشتند. بیشترین فراوانی افت وزن در سنین ۹ تا ۱۱ ماهگی مشاهده شد. عوامل خطر ساز افت وزن تا ۶ ماهگی کمترین بسامد را داشتند. نسبت شانس عمده ترین عوامل خطر ساز به ترتیب متعلق به قطع تغذیه کودک با شیر مادر (۶۴/۷)، شروع تغذیه تکمیلی (۱۶/۹)، ابتلا به اسهال (۱۵/۳) و عفونتهای تنفسی (۱۱/۸) بود. بین عوامل دموگرافیک و افت وزن کودکان رابطه معنی دار آماری یافت نشد.

نتیجه گیری: فراوانی افت وزن در نمونه مورد مطالعه بالا بوده و با توجه به عوارض شناخته شده آن باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد. از آنجا که مهمترین عوامل خطر ساز افت وزن کودکان تا ۲ سالگی قابل کنترل می باشند به نظر می رسد توانمند سازی مادران در زمینه شیوه های مناسب تغذیه کودک در سلامت و بیماری به کاهش موارد بروز افت وزن کمک کند.

واژگان کلیدی: افت وزن، عوامل خطر ساز، کودک.

مقدمه

افت وزن و سوء تغذیه از مهمترین مشکلات سلامتی و دلیل بیش از نیمی از مرگ کودکان در جوامع در حال توسعه است.

بررسی ملی در کشور نشان داده است که در مناطق روستایی ۱۲/۸٪ از کودکان زیر پنج سال از عقب ماندگی تغذیهای خفیف تا متوسط رنج می برند، ۴/۸٪ آنها لاغر و ۱۳/۷٪ کودکان کم وزن می باشند (۱-۳). در مناطق شهری استان تهران نیز ۲۰/۷٪ پسران و ۱۹/۷٪ دختران کم وزن هستند (۴). مرگ ناشی از سوء تغذیه فقط به کودکانی که به اشکال شدید سوء تغذیه مبتلا هستند محدود نمی شود، بلکه گستره ای از عوامل خطر نیز با تمام درجات سوء تغذیه ارتباط دارند (۳).

^{*} نویسنده مسئول مکاتبات: ناهید فلدی؛ تهران، اتوبان خلیج فارس، روبروی حرم مطهر امام خمینی، دانشگاه شاهد؛
پست الکترونیک: kholdi@shahed.ac.ir